

Odsjek za filozofiju Filozofskog fakulteta
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Department of Philosophy, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

* * * *

Međunarodni znanstveni skup
Duhovna situacija vremena
povodom obilježavanja Svjetskog dana filozofije 2021.

International Scientific Conference
The Spiritual Situation of the Age
on the Occasion of the World Philosophy Day 2021.

FILOZOFSKI FAKULTET

Izdavač / Publisher

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

Urednici / Editors

Boško Pešić – Pavao Žitko
Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

Lektura i prijevod / Proofreading and Translation

Damir Sekulić
Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

Organizator skupa / Conference Organizer

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

Suorganizatori skupa / Conference Co-organizers

Fondazione Siro Moretti Costanzi Università degli Studi di Perugia / Zaklada Siro Moretti Costanzi Sveučilišta u Perugii, Italija / Siro Moretti Costanzi Foundation, University of Perugia, Italy
Osječki filozofski krug Hrvatskog filozofskog društva / Osijek Philosophical Circle of the Croatian Philosophical Society

Predsjednik Međunarodnog znanstveno-organizacijskog odbora / President of the International Scientific and Organization Committee

Pavao Žitko
Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

ISBN: 978-953-314-163-3

Odsjek za filozofiju Filozofskog fakulteta
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Department of Philosophy, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

* * * *

Međunarodni znanstveni skup

Duhovna situacija vremena

povodom obilježavanja Svjetskog dana filozofije 2021.

International Scientific Conference

The Spiritual Situation of the Age

on the Occasion of the World Philosophy Day 2021.

* * * *

KNJIŽICA SAŽETAKA
BOOK OF ABSTRACTS

OSIJEK, 17. 11. 2021.

**Međunarodni znanstveno-organizacijski odbor /
International Scientific and Organization Committee**

María Cecilia Colombani

Facultad de Filosofía, Ciencias de la Educación y Humanidades, Universidad de Morón, Morón, Provincia de Buenos Aires, Argentina / Fakultet za filozofiju, obrazovne i humanističke znanosti, Sveučilište Morón, Morón, Okrug Buenos Aires, Argentina / Faculty of Philosophy, Educational Sciences and Humanities, University of Morón, Morón, Province of Buenos Aires, Argentina

María del Sol Romano

Universidad Iberoamericana Puebla, Mexico / Iberoameričko Sveučilište Puebla, Meksiko / Ibero-American University Puebla, Mexico

Boško Pešić

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku / Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

Dario Tordoni

Dipartimento di Filosofia, Scienze Umane, Sociali e della Formazione, Università degli Studi di Perugia / Odjel za filozofiju, humanističke, društvene i obrazovne znanosti Sveučilišta u Perugii, Italija / Department of Philosophy, Human, Social and Educational Sciences, University of Perugia, Italy

Mislav Uzunić

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku – Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci / Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek – Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Rijeka, Croatia

Međunarodni znanstveno-organizacijski odbor sve je priloge podvrgnuo postupku recenziranja (*peer review*).

All contributions have been peer-reviewed by the International Scientific and Organization Committee.

Kazalo / Table of Contents

Uz temu / Introductory	7
Program / Programme	8
María Cecilia Colombani , Educación, ética y política. La respuesta a la coyuntura histórica / Obrazovanje, etika i politika. Odgovor na povijesnu konjunkturu / Education, Ethics and Politics. The Response to the Historical Conjuncture.....	9
Davorin Ćuti , Tehnologija odnosā između pojedinca, zajednice i društva danas / The Technology of Relationships Between the Individual, Communities and Society Today.....	11
Bernard Harbaš , Body Against Control. Butler, Foucault, Nancy and Deleuze / Tijelo(m) protiv kontrole. Butler, Foucault, Nancy i Deleuze	13
Mirela Karahasanović , Jaspersovo pozicioniranje Sokrata u tradiciji Zapadne filozofije / Jaspers' Positioning of Socrates in the Tradition of Western Philosophy.....	15
Ivica Kelam , Duhovna situacija vremena kroz prizmu teorija zavjere o pandemiji COVID-19 i cjepivu protiv virusa SARS-CoV-2 / The Spiritual Situation of the Age Through the Prism of Conspiracy Theories About the COVID-19 Pandemic and the SARS-CoV-2 Vaccine.....	17
Marijan Krivak , ZA filozofiju u društvu (ne)znanja. K ne-fašističkoj egzistenciji / FOR Philosophy in the Society of (Un)Knowledge. Towards a Non-fascist Existence	19
Marco Moschini , L'attualità filosofica del Neobonaventurismo. Riflessioni e prospettive / Filozofijska aktualnost neobonaventurizma. Promišljanja i perspektive / The Philosophical Relevance of Neobonaventurism. Reflections and Perspectives.....	21
Boško Pešić , Metamorfoze sveučilišta / The Metamorphoses of the University.....	23
María del Sol Romano , Simone Weil. La compassion comme unité entre la nature et la grâce / Simone Weil. Suosjećanje kao jedinstvo između prirode i milosti / Simone Weil. Compassion as a Unity Between Nature and Grace	24

Damir Sekulić, Spiritual Situation of Humanities Education. Problems of the Real University / Duhovna situacija humanističkog obrazovanja. Problemi realnoga sveučilišta.....26

Mislav Uzunić, ‘The Debate of the Century’ as an Indicator of the Spiritual Situation of Our aAge / ‘Debata stoljeća’ kao pokazatelj duhovne situacije našeg vremena.....27

Marco Viscomi, L’esperimento di una antropologia esistenziale in Gabriel Marcel / Eksperiment egzistencijalne antropologije kod Gabriela Marcela / The Experiment of an Existential Anthropology in Gabriel Marcel.....29

UZ TEMU / INTRODUCTORY

Ako je najviši *raison d'être* filozofijske misli ispitivanje konkretnih uvjeta stvarnosti u kojoj živimo, tada anomalija svakodnevnice sadašnjeg trenutka predstavlja valjan problem koji zahtijeva najširi spektar filozofijskih pristupa. Devedeseta obljetnica djela Karla Jaspersa *Duhovna situacija vremena*, objavljenog 1931. godine kao duboka egzistencijalno-teorijska analiza zapadne kulture prije velike katastrofe, prilika je za ispitivanje našeg trenutnog stanja svijesti, našeg života, razmišljanja i djelovanja. Je li trenutno stanje života očekivana i neizbježna posljedica u razvoju moderne kulture? Koliko su procesi globalizacije utjecali na redefiniranje života danas? Koja je uloga tehnologije u svemu tome? Kakvi će biti međuljudski odnosi u budućnosti? Što znači "novo normalno"? Je li digitalno novo konkretno? Pitanja je onoliko kolikom se ukazuje i nužnost filozofijske analize trenutnog stanja osobne i kolektivne svijesti. Filozofski fakultet Osijek, stoga, Svjetski dan filozofije ove godine obilježava 17. studenoga 2021. godine međunarodnim znanstvenim skupom na temu "Duhovna situacija vremena".

If the highest *raison d'être* of philosophical thought is to examine the concrete conditions of the reality in which we live, then the anomalous everyday life of our present represents a valid problem, the urgency of which, uniformly acclaimed, requires the widest range of philosophical approaches. The ninetieth anniversary of Karl Jaspers' work *Man in the Modern Age*, published in 1931 as a profound existential and theoretical analysis of Western culture before the great catastrophe, represents an opportunity to examine our current state of consciousness and to critically approach the possible outcomes of our current living, thinking and acting. Is the current condition of life an expected and inevitable consequence in the development of modern culture? How much have the globalization processes influenced the redefinition of life today? What is the role of technology in all of this? What will interpersonal relationships be like in the future? What does the "new normal" mean? Is the digital the new concrete? The questions are as many as it is the urgency of the philosophical analysis of the current moment of personal and collective consciousness. The Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek therefore celebrates the World Philosophy Day on 17 November 2021 with a scientific conference on the topic of "The Spiritual Situation of the Age".

9:30-9:45

**Otvaranje skupa i pozdravne riječi /
Opening Ceremony and Welcoming Speeches**

Ivan Trojan

Dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku / *Dean of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia*

Marijan Krivak

Voditelj Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku / *Head of the Department of Philosophy, Faculty of Humanities and Social Sciences, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia*

Pavao Žitko

Predsjednik Međunarodnog znanstveno-organizacijskog odbora / *President of the International Scientific and Organization Committee*

* * *

Moderator: Pavao Žitko

9:45-10:00

Bernard Harbaš (Zenica, Bosna i Hercegovina/Bosnia and Herzegovina):

Body Against Control. Butler, Foucault, Nancy and Deleuze / Tijelo(m) protiv kontrole. Butler, Foucault, Nancy i Deleuze

10:00-10:15

María Cecilia Colombani (Morón, Argentina):
Educación, ética y política. La respuesta a la coyuntura histórica / Obrazovanje, etika i politika. Odgovor na povijesnu konjunkturu / Education, Ethics and Politics. The Response to the Historical Conjuncture

10:15-10:30

Damir Sekulić (Osijek, Hrvatska/Croatia):
Spiritual Situation of Humanities Education. Problems of the Real University / Duhovna situacija humanističkog obrazovanja. Problemi realnoga sveučilišta

10:30-11:00

Rasprava / Discussion

11:00-11:30

Pauza / Break

* * *

Moderator: Davorin Ćuti

11:30-11:45

Marijan Krivak (Osijek, Hrvatska/Croatia):
ZA filozofiju u društvu (ne)znanja. K ne-fašističkoj egzistenciji / FOR the Philosophy in the Society of (Un)Knowledge. Towards a Non-fascist Existence

11:45-12:00

Marco Viscomi (Perugia, Italia/Italija/Italy):
L'esperimento di una antropologia esistenziale in Gabriel Marcel / Eksperiment egzistencijalne antropologije kod Gabriela Marcela / The Experiment of an Existential Anthropology in Gabriel Marcel

12:00-12:15

Mislav Uzunić (Osijek-Rijeka, Hrvatska/Croatia):
'The Debate of the Century' as an Indicator of the Spiritual Situation of Our Age / 'Debata stoljeća' kao pokazatelj duhovne situacije našeg vremena

12:15-12:45

Rasprava / Discussion

13:00-15:00

Pauza za ručak / Lunch Break

* * *

Moderator: Mislav Uzunić

15:00-15:15

Marco Moschini (Perugia, Italia/Italija/Italy):
L'attualità filosofica del Neobonaventurismo. Riflessioni e prospettive / Filozofijska aktualnost neobonaventurizma. Promišljanja i perspektive / The Philosophical Relevance of Neobonaventurism. Reflections and Perspectives

15:15-15:30

María del Sol Romano

(Puebla, Mexico/Meksiko):
Simone Weil. La compassion comme unité entre la nature et la grâce / Simone Weil. Suosjećanje kao jedinstvo između prirode i milosti / Simone Weil. Compassion as a Unity Between Nature and Grace

15:30-15:45

Ivica Kelam (Osijek, Hrvatska/Croatia):
Duhovna situacija vremena kroz prizmu teorija zavjere o pandemiji COVID-19 i cjepivu protiv virusa SARS-CoV-2 / The Spiritual Situation of the Age Through the Prism of Conspiracy Theories About the COVID-19 Pandemic and the SARS-CoV-2 Vaccine

15:45-16:15

Rasprava / Discussion

16:15-16:45

Pauza / Break

* * *

Moderator: Damir Sekulić

16:45-17:00

Davorin Ćuti (Zagreb, Hrvatska/Croatia):
Tehnologija odnosā između pojedinca, zajednice i društva danas / The Technology of Relationships Between the Individual, Communities and Society Today

17:00-17:15

Mirela Karahasanović (Tuzla, Bosna i Hercegovina/Bosnia and Herzegovina):
Jaspersovo pozicioniranje Sokrata u tradiciji Zapadne filozofije / Jaspers' Positioning of Socrates in the Tradition of Western Philosophy

17:15-17:30

Boško Pešić (Osijek, Hrvatska/Croatia):
Metamorfoze sveučilišta / The Metamorphoses of the University

17:45-18:15

Rasprava / Discussion

18:15-18:30

Završne riječi i zatvaranje skupa / Final Remarks and Closing of the Conference

MARÍA CECILIA COLOMBANI

FACULTAD DE FILOSOFÍA, CIENCIAS DE LA EDUCACIÓN Y HUMANIDADES,
UNIVERSIDAD DE MORÓN, MORÓN, PROVINCIA DE BUENOS AIRES, ARGENTINA /
FAKULTET ZA FILOZOFIJU, OBRAZOVNE I HUMANISTIČKE ZNANOSTI,
SVEUČILIŠTE MORÓN, MORÓN, OKRUG BUENOS AIRES, ARGENTINA /
FACULTY OF PHILOSOPHY, EDUCATIONAL SCIENCES AND HUMANITIES,
UNIVERSITY OF MORÓN, MORÓN, PROVINCE OF BUENOS AIRES, ARGENTINA

Educación, ética y política. La respuesta a la coyuntura histórica

El proyecto de la presente comunicación consiste en pensar el valor de la enseñanza de la filosofía en la actual coyuntura antropológica, sobre todo a partir de los procesos desubjetivantes, propios de las actuales condiciones materiales de existencia. La propuesta es intersectar nuestro foco de problematización con un texto precisamente introductorio de enseñanza de la filosofía. Nos referimos a la obra de Karl Jaspers *¿Qué es filosofía?*¹. De este modo queremos pensar cómo un texto de circulación corriente puede servir como plataforma de reflexión ético-político-antropológica y contribuir a lo que llamaremos una instalación eto-poiética en el marco de una política de la existencia. El trabajo recorre, pues, dos momentos. En primer lugar, desplegaremos algunos conceptos de matiz antropológico para fundamentar la absoluta solidaridad entre educación y antropología, como modo de sostener una instalación ético-política del hecho educativo. En segundo lugar, abordaremos el texto mencionado, a fin de intentar un abordaje problematizador del mismo. Se trata, en última instancia, de una apropiación de los orígenes de la filosofía que Jaspers postula desde un horizonte antropológico.

...

Obrazovanje, etika i politika. Odgovor na povijesnu konjunkturu

U ovom se prilogu promišlja vrijednost nastave filozofije u aktualnoj antropološkoj konjunkturi, posebice iz perspektive depersonalizirajućih procesa tipičnih za trenutne materijalističke pretpostavke postojanja. Uvodnim tekstom Karla

¹ Se trata de un capítulo de la obra Karl Jaspers, *¿Qué es filosofía?* En dicho capítulo, el autor alemán problematiza la diferencia entre origen y comienzo, para ubicar al primero en el lugar de la fuente desde donde mana el impulso a filosofar, mientras el segundo se refiere a una cuestión histórica, que se juega en un horizonte temporal, mientras el origen es a-histórico.

Jaspersa o poučavanju filozofije pod nazivom “Što je filozofija?”² promišljamo kako jedan takav široko prisutan tekst može poslužiti kao platforma za jednu etičko-političko-antropološku refleksiju te tako pridonijeti onome što ćemo nazvati etno-poetskom instalacijom u okvirima jedne politike postojanja. Rad, dakle, prolazi kroz dvije faze analize. Naprije redefiniramo određene koncepte antropološke deklinacije na temelju apsolutne kompatibilnosti između obrazovanja i antropologije, kao načina održavanja etičko-političke konstrukcije obrazovanja. Zatim ćemo se osvrnuti na spomenuti tekst kako bismo problematizirali tu aproprijaciju podrijetla filozofije koju Jaspers postulira s antropološkog horizonta.

...

Education, Ethics and Politics. The Response to the Historical Conjuncture

This contribution consists of thinking about the value of the teaching of philosophy in the current anthropological conjuncture, especially from the perspective of desubjectivating processes, typical of the current materialistic conditions of existence. The proposal is to intersect our focus of problematization with an introductory text on the teaching of philosophy authored by Karl Jaspers, “What is Philosophy?”³. In this way we want to think about how a text of current circulation can serve as a platform for ethical-political-anthropological reflection and contribute to what we will call an ethno-poetic installation within the framework of a politics of existence. The paper goes through two phases of analysis. We will first deploy some concepts of anthropological nuance to base the absolute solidarity between education and anthropology as a way of sustaining an ethical-political installation of the educational fact. We will then turn to the aforementioned text in order to problematize this appropriation of the origin of philosophy that Jaspers postulates from the anthropological horizon.

² U poglavlju “Što je filozofija?” njemački autor Karl Jaspers problematizira razliku između podrijetla i početka, postavljajući prvo kao izvor iz kojeg proizlazi impuls za filozofiranje, izvor koji je apovijesan, dok se drugi odnosi na povijesno pitanje koje se odigrava unutar vremenskog horizonta.

³ In the chapter “What is philosophy?” German author Karl Jaspers problematizes the difference between origin and beginning, placing the first as the source of the impulse to philosophize, an ahistorical source, while the second refers to the historical question played out in the temporal horizon.

DAVORIN ČUTI

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, HRVATSKA /
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, UNIVERSITY OF ZAGREB, CROATIA

Tehnologija odnosā između pojedinca, zajednice i društva danas

U posljednja dva stoljeća, jedno od pitanja na koje je filozofija pokušavala dati odgovor bilo je pitanje koje se odnosilo na trenutnu situaciju vremena u kojem živimo. Od posthegelovaca pa kroz cijelo 20. stoljeće možemo označiti točke u povijesti filozofije koje su se odnosile na promišljanje trenutka u vremenu. Ovdje se možemo poslužiti feuerbachovskom mišlju kako filozofija više nije praćanje razvojnog puta misli koji započinje Kantom, a završava Hegelom, a čiji razvitak ima svoje filozofsko-povijesno utemeljenje, dakle ona sama ne pripada povijesti filozofije, nego neposrednom zbivanju svijeta. Kako bi danas dali obrise svijeta u kojem se nalazimo, pokušat ćemo ga opisati kroz četiri pojma, s tim da je jedan pojam temelj iz kojeg proizlaze svi odnosi. Ta su četiri pojma tehnologija, pojedinac, zajednica i društvo. Tehnologija prati logiku kapitala i ona je temelj iz kojeg proizlaze svi odnosi između pojedinca, zajednice i društva. Možemo li još danas govoriti o zajednici ili razdjelovljenoj zajednici o kojoj je pisao Jean-Luc Nancy? Je li moguće danas misliti politiku u odnosu na zajednicu i pitanje samog odnosa, koji je ključan za promišljanje same zajednice i njenu praksu? Može li iz te zajednice ponovo proizaći društvo ili smo još uvijek, kada je društvo u pitanju, na thatcherovsko-reaganovskim pozicijama?

...

The Technology of Relationships Between the Individual, Communities and Society Today

In the last two centuries, one of the questions that philosophy has been trying to answer has been a question that relates to the current situation of the time in which we live. From post-Hegelians to the entire 20th century we can mark points in the history of philosophy that concerned the rethinking of the moment in time. Here we can use Feuerbach's idea that philosophy is no longer following the developmental path of thought that begins with Kant and ends with Hegel, whose development has its own philosophical-historical foundation, so it itself does not belong to the history of philosophy but to the immediate world. In order to give the outlines of the world we are in today, we will try to describe it through four terms, with one term being the foundation from which all relationships ari-

se. These four concepts are technology, the individual, community and society. Technology follows the logic of capital and it is the foundation from which all relations between the individual, community and society arise. Can we still talk about community or a divided community Jean-Luc Nancy wrote about? Is it still possible to think about community policy and the question of the relationship itself, which is crucial for thinking about community and its practice? Can society re-emerge from that community or are we still, when it comes to society, sticking to Thatcher-Reagan positions?

BERNARD HARBAŠ

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U ZENICI, BOSNA I HERCEGOVINA /
FACULTY OF PHILOSOPHY, UNIVERSITY OF ZENICA, BOSNIA AND HERZEGOVINA

Body Against Control. Butler, Foucault, Nancy and Deleuze

The body represents one of the fundamental modes of human existence but also a significant political category. Throughout history, the body was an object of political control but also a place of resistance toward political intentions to establish a total government over society. While, on the one hand, governments strived to control the body through population politics, categorizing it by gender characteristics, and consuming it through exhausting work, many philosophers, on the other hand, thought that the body, because of its plurality, fluidity and fragmentarity, was the central entity that resisted any ideological and totalitarian unity. In Michel Foucault, resistance to political authority is seen in an individual's aspiration to be freed from sexual control through the "care of the self". For Gilles Deleuze, the body is a sensible plurality and therefore it cannot be subordinated to a fixed identity and authoritarian control. He introduces the term "body without organs", which, as a primal, unorganized, and fragmented entity eludes any form of unificatory politics. In Jean-Luc Nancy's philosophy, the body is also fragmented into a plurality of senses. As in Deleuze, Nancy's philosophy is about the body, because of its singular plural characteristics that elude authority and political unity. Judith Butler indicates double characteristics of the body: public, because we are present and exposed to the public through the body, and private, because we are fighting for property over "our" body. All these theories agree that the body is a fluid plurality of senses and a fragmented entity, and therefore does not belong to the area of representativity. As such, it cannot be subordinated to common politics and therefore represents the most significant place of resistance to totalitarianism.

Tijelo(m) protiv kontrole. Butler, Foucault, Nancy i Deleuze

Tijelo predstavlja jedan od temeljnih načina ljudskog postojanja, ali i značajnu političku kategoriju. Tijelo je kroz povijest bilo objekt političke kontrole, ali i mjesto otpora političkim namjerama za uspostavom totalitarne vlasti nad društvom. Dok su, s jedne strane, vlade nastojale kontrolirati tijelo kroz populacijsku politiku, kategorizirajući ga prema rodnim karakteristikama i konzumirajući ga

iscrpljujućim radom, mnogi su filozofi, s druge strane, mislili da je tijelo, zbog svoje pluralnosti, fluidnosti i fragmentiranosti, središnji entitet koji se opirao svakom ideološkom i totalitarnom jedinstvu. Kod Michela Foucaulta, otpor političkom autoritetu vidi se u težnji pojedinca da se oslobodi seksualne kontrole kroz “brigu o sebi”. Za Gillesa Deleuzea tijelo je senzibilni pluralitet i stoga se ne može podrediti fiksnom identitetu i autoritarnoj kontroli. On uvodi pojam “tijelo bez organa”, tijelo, koje, kao iskonski, neorganiziran i fragmentiran entitet izmiče svakom obliku politike ujedinjenja. U filozofiji Jean-Luca Nancyja tijelo je također fragmentirano na pluralitet osjetila. Kao i kod Deleuzea, u Nancyjevoj filozofiji radi se o tijelu koje zbog svojih jedinstvenih pluralnih karakteristika izmiče autoritetu i političkom jedinstvu. Judith Butler ukazuje na dvostruka obilježja tijela: ona javna, jer smo kroz tijelo prisutni i izloženi javnosti, i ona privatna, jer se borimo za vlasništvo nad “našim” tijelom. Sve se te teorije slažu da je tijelo fluidni pluralitet osjetila i fragmentirani entitet, te stoga ne pripada području reprezentativnosti. Kao takav, ne može biti podređen zajedničkoj politici i stoga predstavlja najznačajnije mjesto otpora totalitarizmu.

MIRELA KARAHASANOVIĆ

FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U TUZLI, BOSNA I HERCEGOVINA /
FACULTY OF PHILOSOPHY, UNIVERSITY OF TUZLA, BOSNIA AND HERZEGOVINA

Jaspersovo pozicioniranje Sokrata u tradiciji Zapadne filozofije

Smatrajući antiku temeljem za ono što čovjek na Zapadu može biti, Jaspers u tom temelju prepoznaje Sokrata kao najznačajniju ličnost koja predstavlja neizostavnu pretpostavku filozofiranja uopće. Filozofiranje bez Sokrata danas prema Jaspersu nije moguće, jer način na koji se Sokrat doživljava oblikuje “osnovnu crtu mišljenja”. Poticanjem na mišljenje, traženjem pravilnih predstava o stvarima koje svaki pojedinac pronalazi u vlastitoj unutrašnjosti, vlastitim umnim naporom, ali u komunikaciji s drugima, Sokrat otkriva ono što je odlučujuće za filozofiju. Filozofiju ne čini skup gotovih teorija, pravila i uputa koje čovjek izvana prima kako bi došao do onog što je istina, dobrota i ljepota. Čovjek sam mora pronaći ono što on sam jest, što je njegova svrha, svrha života i svijeta. U tom preobraćanju duše i uma, uranjanju svijesti u samu sebe, Sokrat može biti odlučujući poticaj provocirajući ključna pitanja ljudskog života koja se u mišljenju razrješavaju. Zato i nije mogao biti nikome učitelj, ali jest sugovornik (učitelj) koji nastoji pobuditi u čovjeku ono najbolje: strast za znanjem, istinom, ljepotom i dobrotom. Vrijednost Sokratove filozofije Jaspers prepoznaje i u ravnopravnosti Sokrata u komunikaciji s drugima, u netraženju sljedbeništva, u priznanju neznanja kao odrazu poštene savjesti i u zagovaranju nenasilne politike. U radu ćemo preispitati što antičko nasljeđe, osobito Sokratova filozofija može značiti za suvremenog čovjeka; što može značiti vremenu koje je, kako prepoznaje Jaspers, prilagođeno prosječnosti, zaboravu povijesnog nasljeđa, politici sile nauštrb ljudskog bitka iz čega proizlazi i odsustvo povjerenja u poretku koji održavaju mase, modernoj sofistici, smislu odgoja lišenom duha cjeline. Iz dodira s antikom, nastao je, smatra Jaspers, “svaki veliki uzlet ljudskog bitka na Zapadu”. Tamo gdje je antika pala u zaborav, nastupilo je barbarstvo.

Jaspers' Positioning of Socrates in the Tradition of Western Philosophy

Considering antiquity as the basis for what man in the West can become, Jaspers recognizes Socrates as the most important personality that represents an indispensable presupposition of philosophizing in general. According to Jaspers, philosophizing without Socrates is not possible nowadays, as the way Socrates is perceived shapes the "basic line of thought". By encouraging critical thinking, searching for the right ideas about the things that each individual finds in oneself, through one's mental effort, and through communication with others, Socrates discovers what is decisive for philosophy. Philosophy does not consist of a set of preordained theories, rules, and instructions that a person receives from the outside world to discover the concepts of truth, goodness, and beauty. Man himself must discover his essence, purpose, the purpose of life, and the purpose of the world. In this transformation of the mind and soul, the immersion of consciousness in itself, Socrates can be a decisive stimulus by questioning the key issues of human life that are resolved in the process of thought. That is why he could not be a teacher to anyone, but he is an interlocutor (teacher) who strives to bring out the best in man: a passion for knowledge, truth, beauty, and goodness. Jaspers also recognizes the value of Socrates' philosophy in how he communicated with others; not seeking to be followed, acknowledging ignorance as a reflection of conscience, and advocating nonviolence. This paper will re-examine what ancient heritage, primarily Socrates' philosophy, can mean for the modern man. Not only for the modern man but also for the times that, as Jaspers notices, are inextricably linked with mediocrity, the forgetting of historical heritage, the policy of force at the expense of human Being resulting in the lack of trust in the order maintained by the masses, modern sophistry, and the sense of education devoid of the spirit of the whole. According to Jaspers, "every significant rise of the human Being in the West arose from contact with antiquity". Where antiquity fell into oblivion, it was barbarism that took over.

IVICA KELAM

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI – KINEZILOŠKI FAKULTET,
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU, HRVATSKA /
FACULTY OF EDUCATION – FACULTY OF KINESIOLOGY,
JOSIP JURAJ STROSSMAYER UNIVERSITY OF OSIJEK, CROATIA

Duhovna situacija vremena kroz prizmu teorija zavjere o pandemiji COVID-19 i cjepivu protiv virusa SARS-CoV-2

Pojavom pandemije bolesti COVID-19 u proljeće 2020. čovječanstvo se našlo pred potpuno novim izazovom – kako reagirati i ponašati se u doba pandemije. Odmah na početku pandemije pojavile su se mnogobrojne teorije zavjere kojima je primarna svrha unijeti nemir i strah u javnost. Globalno je počela utrka za razvojem uspješnog cjepiva koje će okončati pandemiju. Krajem 2020. i početkom 2021. počela je kampanja cijepljenja širom planeta. I prije početka kampanje cijepljenja počele su naveliko kolati teorije zavjere koje su dovodile u sumnju učinkovitost cjepiva. Ove teorije zavjere imale su veliki učinak na spremnost na cijepljenje jednog dijela javnosti te su oblikovale njihova mišljenja i stavove. Teorije zavjere, s obzirom na njihovu štetnost za zdravlje ljudi, te činjenice da direktno produžuju trajanje pandemije i doprinose nepotrebnom umiranju od koronavirusa, predstavljaju prvorazredno i aktualno bioetičko pitanje. U izlaganju ćemo prikazati navedene tvrdnje teoretičara zavjere i njihov utjecaj na građane Hrvatske, te motive zbog kojih gotovo polovica hrvatskih građana oklijeva ili se uopće ne želi cijepiti.

...

The Spiritual Situation of the Age Through the Prism of Conspiracy Theories About the COVID-19 Pandemic and the SARS-CoV-2 Vaccine

With the outbreak of the COVID-19 pandemic in the spring of 2020, humanity faced a completely new challenge of how to react and behave in a time of a pandemic. At the beginning of the pandemic, numerous conspiracy theories emerged whose primary purpose was to bring unrest and fear to the public. Globally, the race began to develop a successful virus vaccine that would end the pandemic. A vaccination campaign across the planet began in the late 2020 and early 2021. Even before the vaccination campaign began, conspiracy theories had begun to circulate widely, questioning the vaccines' effectiveness. These conspiracy

theories have had a significant effect on the willingness to vaccinate a section of the public. Regarding their harmfulness to human health, and the fact that they directly prolong the duration of the pandemic and contribute to unnecessary coronavirus deaths, the conspiracy theories are a first-rate and current bioethical issue. We will analyze the stated claims of conspiracy theorists and their impact on Croatian citizens, and the motives for which almost half of the Croatian citizens hesitate or do not want to be vaccinated at all.

MARIJAN KRIVAK

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU, HRVATSKA /
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES,
JOSIP JURAJ STROSSMAYER UNIVERSITY OF OSIJEK, CROATIA

ZA filozofiju u društvu (ne)znanja. K ne-fašističkoj egzistenciji

Odakle proizlazi tzv. “kriza humanistike”? I... kakve to veze ima s perpetuiranjem se “krizom filozofije”? Naravno, otkad postoji nešto takovo kao što je filozofija, ona se suočava s osebujnom κρίσις. Zapravo, u izvornom grčkom jeziku, radi se o mišljenju, procjeni, “problematičnoj, prijelomnoj točki povezanoj s potrebom donošenja ODLUKA”. Filozofija je, zbiljski, odluka da se biva/bude filozofskim. Filozofija je bolesna, nepobitna je to dijagnoza današnjice. Možda je čak i na samrti, kazat će Alain Badiou. Ali svijet kojemu je stalo do promjene neizdrživih okolnosti u kojima se nalazi “žudi za istinskom filozofijom”. Izlaganje nudi niz filozofskih inkarnacija “događaja” bivanja filozofskim. U tomu slijedi kako Badioua tako i Gillesa Deleuzea i Jean-Françoisa Lyotarda. Korporativna je struktura sveučilišta kao sprovoditelja tzv. “društva znanja” danas – fašistogena. Filozofija kao OTPOR – kao ideja i kao praksa, naspram tomu, jest DOGAĐAJ! Sasvim je to drukčije od akademskog predmeta filozofije u “društvu znanja”. Filozofija OTPORA, makar i utopijski, odgovor je na “krizu humanistike”! Plaidoyer ZA filozofiju (time i za humanistiku uopće!) nameće se danas otvarajućom mogućnosti za DOGAĐAJ jedne “ne-fašističke egzistencije”.

...

**FOR Philosophy in the Society of (Un)Knowledge.
Towards a Non-fascist Existence**

Where does the so-called “crisis of the humanities” come from? And... what does this have to do with the perpetuating “crisis of philosophy”? Of course, ever since there is such a thing as philosophy, it is confronted with a peculiar κρίσις. In fact, in the original Greek, it is a matter of judgment, assessment, “a problematic, turning point related to the need to make DECISIONS”. Philosophy is, indeed, a decision of being philosophical. That philosophy is sick is an undeniable diagnosis of today. Alain Badiou would say that it may even be dying. But a world that cares about changing the unbearable circumstances in which it finds itself “longs for a true philosophy”. The presentation offers a series of philosophical incarnations of the “events” of being philosophical. In this, it follows Badiou

as well as Gilles Deleuze and Jean-François Lyotard. The corporate structure of the university as the conductor of the so-called “knowledge society” today is fascistogenic. Philosophy as RESISTANCE – as an idea and as a practice, on the contrary, is an EVENT! This is quite different from the academic subject of philosophy in the “knowledge society”. The philosophy of RESISTANCE, even if utopian, is a response to the “crisis of the humanities”! Plaidoyer FOR philosophy (and thus for the humanities in general!) imposes itself today by an opening possibility of an EVENT of a “non-fascist existence”.

MARCO MOSCHINI

DIPARTIMENTO DI FILOSOFIA, SCIENZE UMANE, SOCIALI E DELLA FORMAZIONE,
UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI PERUGIA, ITALIA /
ODJEL ZA FILOZOFIJU, HUMANISTIČKE, DRUŠTVENE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
SVEUČILIŠTA U PERUGII, ITALIJA /
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY, HUMAN, SOCIAL AND EDUCATIONAL SCIENCES,
UNIVERSITY OF PERUGIA, ITALY

**L'attualità filosofica del Neobonaventurismo.
Riflessioni e prospettive**

Nell'orizzonte filosofico odierno mancano quasi del tutto le basi teoriche capaci di avvicinarsi alla realtà nella sua completezza. Approcci parziali che si professano filosofici e che dividono il sapere filosofico in frammenti, senza capacità di autoriflessione o, ancor meno, di autocritica costruttiva, occupano per la maggior parte il pensiero filosofico della nostra epoca. Una critica al modo comune di vedere contenuti filosofici speculativamente rilevanti può essere fatta risalire al neobonaventurismo italiano che si propone come una visione della realtà che ingloba nelle sue strutture interne un'analisi esistenzialmente profonda della dimensione del mondo in cui viviamo. Questa corrente filosofica collega le cause prime della nostra vita esistenziale con la sua concretezza immanente, per spiegare il funzionamento interno delle strutture della realtà, e per rivalutare l'istanza filosofica dell'essere umano e dell'ambiente di vita che lo circonda. Il neobonaventurismo recupera il valore perduto del pensiero ontologico volto al fondamento metafisico della realtà, e si propone come visione utile per il ripensamento del nostro modo di filosofare e di pensare.

...

**Filozofijska aktualnost neobonaventurizma.
Promišljanja i perspektive**

U današnjem filozofijskom horizontu promišljanja gotovo u potpunosti nedostaju teorijski temelji koji bi mogli pristupiti stvarnosti u njezinoj cjelovitosti. Djelomični pristupi koji se proglašavaju filozofijom i koji filozofijsko znanje dijele na fragmente, bez sposobnosti samorefleksije ili, još manje, konstruktivne samokritičnosti, uglavnom dominiraju filozofijskom mišlju našeg vremena. Kritika uobičajenog načina viđenja spekulativno relevantnih filozofijskih sadržaja može se uočiti kod talijanskog neobonaventurizma kao vizije stvarnosti koja uključuje

egzistencijalno duboku analizu dimenzije svijeta u kojem živimo. Ova filozofska struja povezuje primarne uzroke našeg egzistencijalnog života s njihovom imanentnom konkretnošću da bi objasnila unutarnje funkcioniranje struktura stvarnosti i ljudskog bića kao i njegova životnog okruženja. Neobonaventurizam vraća izgublenu vrijednost ontološkog mišljenja usmjerenog na metafizičko utemeljenje stvarnosti te se predlaže kao relevantna pozicija za ponovno promišljanje našeg načina filozofiranja i mišljenja.

...

The Philosophical Relevance of Neobonaventurism. Reflections and Perspectives

In today's philosophical horizon, the theoretical foundations capable of approaching reality in its completeness are almost entirely lacking. Partial approaches that profess to be philosophy and that divide philosophical knowledge into fragments, without the capacity for self-reflection or, even less, constructive self-criticism, occupy for the most part the philosophical thought of our age. A critique of the common way of seeing speculatively relevant philosophical contents can be traced back to the Italian neobonaventurism which is proposed as a vision of reality that incorporates an existentially profound analysis of the dimension of the world in which we live. This philosophical current connects the primary causes of our existential life with its immanent concreteness to explain the internal functioning of the structures of reality, and to re-evaluate the philosophical instance of the human being and its surrounding life environment. Neobonaventurism recovers the lost value of ontological thinking aimed at the metaphysical foundation of reality, and proposes itself as a useful vision for the rethinking of our way of philosophizing and of the thinking subject.

BOŠKO PEŠIĆ

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU, HRVATSKA /
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES,
JOSIP JURAJ STROSSMAYER UNIVERSITY OF OSIJEK, CROATIA

Metamorfoze sveučilišta

U izlaganju se propituje duhovna situacija vremena na suvremenom sveučilištu. U prvom dijelu izlaganja bit će riječi o njegovoj modernoj ideji kakvu, primjerice, razrađuju Wilhelm von Humboldt i Karl Jaspers. U drugom se dijelu ispituju povijesne okolnosti koje će dovesti do studentskih demonstracija 1968. godine, dok će u trećem dijelu izlaganja težište biti stavljeno na duhovnu situaciju na današnjem sveučilištu. Koliko je sveučilište kao učilište na kojemu se stječe visoka naobrazba ostalo i dalje okružje u kojemu se nudi osposobljenost za cjelovitost onog ljudskog ili se, pak, tehnički svelo na ovisnost o ekonomsko-političkim okolnostima pripadnog vremena, središnje je pitanje kojim će izlaganje u sva tri navedena dijela tražiti svoje opravdanje.

...

The Metamorphoses of the University

The presentation questions the spiritual situation of the age at the modern university. The first part of the presentation will discuss its modern idea, such as developed by Wilhelm von Humboldt and Karl Jaspers. The second part examines the historical circumstances that led to the student demonstrations in 1968, while the third part of the presentation will focus on the spiritual situation at today's university. The central question through which the presentation will seek its justification in all three parts is the following: is the university, and to what extent, as a place of higher education still an environment of providing competence for the wholeness of the human being or is it technically reduced to the dependence on economic and political circumstances of its age?

MARÍA DEL SOL ROMANO

UNIVERSIDAD IBEROAMERICANA PUEBLA, MEXICO /
IBEROAMERIČKO SVEUČILIŠTE PUEBLA, MEKSIKO /
IBERO-AMERICAN UNIVERSITY PUEBLA, MEXICO

Simone Weil. La compassion comme unité entre la nature et la grâce

Pour Simone Weil (1909-1943), la compassion est l'un des mystères de la vie humaine, un mystère surnaturel, une grâce présente dans le monde. Alors même qu'il nous arrive souvent de penser que nous vivons dans un monde d'indifférence, insensible à sa souffrance, il y brille des éclats de compassion. Une compassion qui incline à la contemplation de la misère humaine et à la reconnaissance de l'existence d'une réalité extérieure à soi. Une compassion qui pousse aussi à l'action, à soulager ceux qui souffrent. Pour la philosophe française, reconnaître l'existence des autres – celle, tout particulièrement, de ceux qui souffrent d'un malheur extrême – c'est avoir part à l'amour de Dieu. Il s'ensuit que les compatisants, qu'ils soient ou non conscients de la présence, dans leur âme, de cet amour de Dieu, deviennent un instrument de contact entre Dieu et les malheureux.

Simone Weil. Suosjećanje kao jedinstvo između prirode i milosti

Prema Simone Weil (1909.-1943.), suosjećanje je jedan od misterija ljudskog života, nadnaravno otajstvo, milost koja je prisutna u svijetu. Iako često mislimo da živimo u svijetu ravnodušnosti, neosjetljivi na njegovu patnju, u njemu ima tračaka suosjećanja. Suosjećanje je to koje naginje promišljanju ljudske nesreće i prepoznavanju postojanja stvarnosti koja je izvan nas; suosjećanje koje također potiče na djelovanje i oslobađanje onih koji pate. Za francusku filozofkinju prepoznavanje postojanja drugih – osobito onih koji pate od ekstremne nevolje – predstavlja sudjelovanje u Božjoj ljubavi. To znači da suosjećajni ljudi, bez obzira jesu li svjesni ili ne prisutnosti Božje ljubavi u svojim dušama, postaju oruđe kontakta između Boga i potrebitih.

Simone Weil. Compassion as a Unity Between Nature and Grace

According to Simone Weil (1909-1943), compassion is one of the mysteries of human life, a supernatural mystery, a grace that is present in the world. Even though we often think that we live in a world of indifference, insensitive to its suffering, there are glimmers of compassion in it. A compassion that inclines to contemplate human wretchedness and to recognize the existence of a reality that is external to the self. A compassion that also prompts to action and to relieve those who suffer. For the French philosopher, the recognition of the existence of others – particularly that of those who suffer extreme affliction – constitutes a participation in God's love. This means that compassionate people, whether or not they are aware of the presence of God's love in their souls, become an instrument of contact between God and the afflicted.

DAMIR SEKULIĆ

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU, HRVATSKA /
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES,
JOSIP JURAJ STROSSMAYER UNIVERSITY OF OSIJEK, CROATIA

**Spiritual Situation of Humanities Education.
Problems of the Real University**

The presentation examines the problems of the educational process in the humanities at the real, i.e., existing university. Emphasis is placed on the components of what could be termed “university life”, such as the role of teachers and students, and the relation between the utilitarian principle, the Bologna Process, the quality of education and scientific contribution. Jaspers identifies the emerging questionability of today’s humanities education in the questionability of the substance of the whole – when it ceases to be unquestionable, then education loses its firm foothold and security, and becomes fragmented, leaving only the “pedagogical technique”. In spite of that, if one is to strive to maintain the minimum of university’s own justification, they should seek the universal challenge of self-education, i.e., strive for the education of human *humanitas*.

...

**Duhovna situacija humanističkog obrazovanja.
Problemi realnoga sveučilišta**

Izlaganje razmatra probleme obrazovnoga procesa u humanistici na realnom, odnosno postojećem sveučilištu. Naglasak je stavljen na sastavnice onoga što bi se moglo nazvati “sveučilišnim životom”, kao što su uloge nastavnika i studenata te odnos među utilitarističkim načelom, Bolonjskim procesom, kvalitetom obrazovanja i znanstvenim doprinosom. Jaspers identificira rastuću upitnost današnjeg humanističkog obrazovanja u upitnosti supstancije cjeline – kada ona prestane biti neupitna, obrazovanje gubi svoje čvrsto uporište i sigurnost te postaje rascjepkano, a preostaje samo “pedagoška tehnika”. Tome usprkos, ako će se težiti održavanju minimuma vlastite opravdanosti sveučilišta, valja nastojati na univerzalnom izazovu samoodgoja, odnosno težiti obrazovanju ljudskoga *humanitas*.

MISLAV UZUNIĆ

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
– FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U RIJECI, HRVATSKA /
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, JOSIP JURAJ STROSSMAYER
UNIVERSITY OF OSIJEK – FACULTY OF HUMANITIES AND
SOCIAL SCIENCES, UNIVERSITY OF RIJEKA, CROATIA

**‘The Debate of the Century’ as an
Indicator of the Spiritual Situation of Our Age**

“The debate of the century” was the name given to a debate held in 2019 between Slavoj Žižek, a prominent Marxist philosopher, and Jordan Peterson, a prominent psychologist. The official title of the debate was “Happiness: Capitalism vs. Marxism”. The debate was held in a theatrical hall and all three thousand tickets for it were sold out. The demand was so high that the organizers enabled a paid livestream. In total, the debate was attended by around ten thousand people, and it was later viewed by millions, who expected an answer to the question of “what is happiness?”, who paid money to get that information. The audience expected a ‘philosophical boxing match’ between two opposed thinkers. The reactions to the outcome of the debate were not favorable and many people felt ‘cheated’ – they came for a *tour de force*, a show, a debate of the century, but instead witnessed to a dialogue of tolerant difference of opinion; just what is expected of an academic dialogue.

This event is extremely indicative of the spiritual situation of our age in several aspects. The debate had a marketing strategy, it was being sold under an impressive name, it promised a recipe for happiness, it was digitally communicated to every corner of the world, and it promised a clash between a liberal and a conservative. What is probably most problematic, besides presenting a philosophical dialogue as an aggressive fight between ‘enemies’, is the fact that the audience considered philosophy and human sciences as a *quid pro quo* relationship in which the recipe for happiness is exchanged for money – knowledge becomes a commodity, philosophy and the humanities become a tool for a specific purpose. In this regard, the aforementioned debate and its implications are indicative not only of the spiritual situation of contemporary philosophy but also the Western culture.

‘Debata stoljeća’ kao pokazatelj duhovne situacije našeg vremena

“Debata stoljeća” naziv je debate održane 2019. godine između Slavoj Žižeka, istaknutog marksističkog filozofa, i Jordana Petersona, istaknutog psihologa. Službeni naziv debate bio je “Sreća: kapitalizam vs. marksizam”. Debata je održana u kazališnoj dvorani i za nju su rasprodane sve tri tisuće ulaznica. Potražnja je bila tolika da su organizatori omogućili plaćeni prijenos uživo. Ukupno je debati prisustvovalo oko deset tisuća ljudi, a kasnije su je pogledali milijuni, koji su očekivali odgovor na pitanje “što je sreća?”, koji su platili da bi dobili tu informaciju. Publika je očekivala ‘filozofski boksački meč’ između dva suprotstavljena mislioca. Reakcije na ishod debate nisu bile povoljne i mnogi su se ljudi osjećali ‘prevareno’ – došli su jedan *tour de force*, šou, debatu stoljeća, ali umjesto toga svjedočili su dijalogu tolerantne razlike u mišljenju; upravo onome što se očekuje od akademskog dijaloga.

Ovaj je događaj izrazito indikativan za duhovnu situaciju našeg vremena iz nekoliko aspekata. Debata je imala marketinšku strategiju, prodavala se pod impresivnim imenom, obećavala je recept za sreću, digitalno je i komunikacijski ušla u sve kutke svijeta i obećavala sukob liberala i konzervativca. Ono što je vjerojatno najproblematičnije, uz činjenicu da se ovdje filozofski dijalog predstavlja kao agresivna borba između dvaju ‘neprijatelja’, jest činjenica da je publika filozofiju i ljudske znanosti smatrala *quid pro quo* odnosom u kojem se recept za sreću mijenja za novac – znanje postaje roba, filozofija i humanističke znanosti postaju oruđe s točno određenom svrhom. U tome smislu, spomenuta debata i njezine implikacije indikativne su ne samo za duhovnu situaciju suvremene filozofije već i za samu zapadnu kulturu.

MARCO VISCOMI

DIPARTIMENTO DI FILOSOFIA, SCIENZE UMANE, SOCIALI E DELLA FORMAZIONE,
UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI PERUGIA, ITALIA /
ODJEL ZA FILOZOFIJU, HUMANISTIČKE, DRUŠTVENE I OBRAZOVNE
ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U PERUGII, ITALIJA /
DEPARTMENT OF PHILOSOPHY, HUMAN, SOCIAL AND
EDUCATIONAL SCIENCES, UNIVERSITY OF PERUGIA, ITALY

**L'esperimento di una antropologia
esistenziale in Gabriel Marcel**

Ogni volta che il valore della vita e della persona umane vengono messe in discussione, si mostra urgente sempre di nuovo tornare a interrogarsi sulla dignità umana. La suggestione proposta da Gabriel Marcel a proposito di questo perenne impegno del pensare filosofico guarda in direzione di un'antropologia esistenziale, che sappia inquadrare ed esprimere il senso dell'umano esistere. Non si tratta qui di specificare una definizione dell'umanità che ne presuma esaurire la definizione sostanziale o l'aspirazione volontaristica. Piuttosto, ciò a cui invita Marcel è una riscoperta del senso sacrale dell'uomo in quanto essere mortale. Contro l'imperante tecnocrazia della contemporaneità e il suo derivante nichilismo, il filosofo suggerisce di problematizzare l'interrogativo sull'umano, in ordine alla inesauribile domanda di senso che ognuno di noi è. Non dovendosi ad alcun costo ridurre l'uomo a funzione di qualcosa d'altro diverso da se stesso, l'essere umano si rivela nella sua dignità proprio a fronte della sua libera e vocazionale tensione verso l'eterno e l'infinito. In questa aspirazione desiderante, l'uomo è in viaggio verso la realizzazione di se stesso, esistendo sempre come un ganglio di relazioni tra se stesso, gli altri esseri umani, il mondo tutto nel suo complesso e il dialogo personale con l'uomo-Dio.

**The Experiment of an Existential Anthropology
in Gabriel Marcel**

Every time the value of human life and human individual is questioned, it is time and again urgent to go back and question ourselves about human dignity. The suggestion proposed by Gabriel Marcel about this perennial commitment of philosophical thinking points in the direction of an existential anthropology, which could be able to frame and express the very meaning of human existence.

It is not about specifying a definition of humanity that presumes to deplete its substantial definition or voluntaristic aspiration. Rather, Marcel exhorts to a rediscovery of the sacred sense of human as a mortal being. Against the prevailing technocracy of contemporaneity and its resulting nihilism, the French philosopher suggests problematizing the doubt in the human, by virtue of the inexhaustible question of the meaning of each of us. Not having to reduce human to a function of something other than themselves, the human being reveals themselves in their dignity precisely in the face of their free and vocational tension towards the eternal and infinite. In this desiring aspiration, human is on a journey towards the realization of themselves, always existing as an aggregate of relationships between themselves, other human beings, the entire world and the personal dialogue with the God-man.

Eksperiment egzistencijalne antropologije kod Gabriela Marcela

Svaki put kada se dovede u pitanje vrijednost ljudskog života i ljudske individue, uvijek se iznova hitno vraćamo i ispitujemo sebe o ljudskom dostojanstvu. Prijedlog Gabriela Marcela o ovoj vječnoj misiji filozofskog mišljenja ide u smjeru jedne egzistencijalne antropologije koja bi mogla uokviriti i izraziti sam smisao ljudskog postojanja. Ne radi se ovdje o određivanju definicije čovječanstva koja bi se pretpostavila kao jedna iscrpna definicija ili pak težnja istoj. Umjesto toga, Marcel potiče na ponovno otkrivanje svetog smisla čovjeka kao smrtnog bića. Nasuprot prevladavajućoj tehnokraciji suvremenosti i iz toga proizlazećeg nihilizma, francuski filozof predlaže problematiziranje sumnje u ljudsko, na temelju neiscrpnog pitanja značenja svakog od nas. Ne morajući tako svesti čovjeka na funkciju nečeg doli sebe sama, ljudsko se biće otkriva u svom dostojanstvu upravo pred vlastitom slobodnom i zovnom napetošću prema onom što je vječno i beskonačno. U toj žudnji čovjek je na putu prema ostvarenju samoga sebe, postojeći uvijek kao zbir odnosa među sobom, drugim ljudskim bićima, cijelim svijetom i osobnim dijalogom s Bogočovjekom.